

BYPLAN NYT

13. årgang, april 2015

TEMA: SÆT STRØM PÅ DIT KVARTER

Grænseløs kommunikation og interaktion udfordrer demokratiets kerneværdier (s. 7)

Talende byinventar og computerspil – inspiration til digital dialog med borgerne (s.10)

Nye bybegreber er nødvendige – de gamle hæmmer den planlægningsmæssige fantasi (s.16)

SKOV & LANDSKAB

Halv pris i 2015

Videntjenesten

Videntjenesten hjælper dig til at finde de bedste løsninger på hverdagens udfordringer inden for park, landskab, planlægning og friluftsliv

Tegn abonnement nu og få 2015 til halv pris

Læs mere på www.Videntjenesten.dk eller kontakt os på vt@sl.ku.dk

INSTITUT FOR GEOVIDENSKAB OG NATURFORVALTNING
KØBENHAVNS UNIVERSITET

natur & miljø 2015

DEN STORE NATIONALE KONFERENCE FOR
NATUR- OG MILJØMRÅDET

Planlægningsspor

Med fokus på fornyelse af planlægningen i det åbne land

Grøn omstilling og helhed i forvaltningen

Hvorledes opnås synergi mellem grøn omstilling og forvaltning af naturen og miljøet?

Læs mere på www.naturogmiljo2015.dk

Comwell Kolding
19.-20. maj 2015

I samarbejde med: Faglige samarbejdspartnere: Konferencen arrangeres af:

Odense Kommune vandt Byplanprisen i 2014. Foto: Odense Kommune.

1. juni: Ansøgningsfrist til årets Byplanpris

KENDER DU EN RIGTIG GOD PLAN, SOM VI ANDRE KAN LADE OS INSPIRERE AF ?

Så kom frit frem inden 1 juni.
Find indstillingsskema og regler på Byplanlaboratoriets hjemmeside.

OKNygaard
- anlæg og drift af udearealer

STIK FINGEREN I JORDEN

Anlægs- og driftsopgaver kræver omhu. OKNygaard »stikker fingeren i jorden« og leverer ydelser, der er nøje tilpasset vores kunder.

- Landsdækkende anlægsgartner
- Lokal tilstedeværelse – 10 lokationer
- Totalløsninger – anlæg og drift af udearealer

OKNygaard a/s
T: 70 21 54 00 - info@oknygaard.dk - www.oknygaard.dk

Indhold

TEMA: SÆT STRØM PÅ DIT KVARTER

Vi kommunikerer og interagerer med hinanden med større og større hast og på stadig flere platforme. Det muliggør en helt ny type dialog omkring udviklingen af byen. Hvad rejser det for dilemmaer, hvad er mulighederne og hvad er erfaringerne? Det sætter vi fokus på i temaartiklerne i dette nummer af Byplan Nyt.

- 4 KORT NYT
- 5 LEDER: FREMTIDEN ER HER ALLEREDE
- 6 KOMMUNE NYT
- 7 PLANLÆGNINGENS TRÆGHED ER UDFORDRET
- 10 INSPIRATION: SÆT STRØM PÅ DIT KVARTER
- 12 GPS'ER ER TOPPEN AF ISBJERGET
- 13 DEBAT: FÆLLEDSKABER OG FÆLLESSKABER
- 14 BYPLANMØDET 2015: DEN REGIONALE BY - GRÆNSELØS PLANLÆGNING
- 16 DEN FJERNE FREMTID ER NU
- 18 STRATEGI FOR BYERNES ERHVERV
- 20 PLANKALENDEREN

Foto: Christoffer Horsfjord Nilsen

Redaktion
Ellen Højgaard Jensen (ansv.)
Ny W. Øhlenschläger

Redaktionsadresse
Dansk Byplanlaboratorium
Nørregade 36
1165 København K
Tlf.: 33 13 72 81
Mail: nwo@byplanlab.dk
www.byplanlab.dk

Annoncer
nwo@byplanlab.dk,
bestilles senest
15. maj 2015

Layout
Dansk Byplanlaboratorium

Forsidefoto
Christoffer Horsfjord Nilsen

Oplag
3525

Tryk
Handy-Print A/S

ISSN
1602-9038

Signerede artikler står for forfatterens regning, usignede for den ansvarshavende redaktørs regning.

Byplan Nyt 2-15 udkommer i juni 2015.

Sponsor: Projekt Sæt strøm på dit kvarter.

KORT NYT

Eksempler på smarte løsninger

Et nyt inspirationsmateriale med titlen 'Fremtidens byer er digitale og menneskelige' fra By-, Bolig og Landdistriktsministeriet indeholder en række eksempler på, hvad Smart begrebet rummer. Hver case er præsenteret igennem 3 trin; identificering af problemstilling, løsningsforslag samt redegørelse for, hvorfor løsningen er et godt eksempel på Smart City.

[Læs mere på mbbl.dk](#)

Friværk – frivillig på den frie måde

Frem for lange møder og generalforsamlinger giver appen Friværk nu unge mulighed for at engagere sig i frivilligt arbejde eller byudvikling alt efter lyst og behov. Brugerne kan oprette en såkaldt frivæg, med det indhold de har på hjerte eller vælge at følge andres frivægge. På frivæggen kan de hurtigt uploade billeder, ideer og aktiviteter.

[Læs mere på mbbl.dk](#)

Den smarte by skal være borgernes by

Ministeren for By-, Bolig og Landdistrikter har nedsat en tænketank bestående af 16 personer, heriblandt Byplanlaboratoriets direktør Ellen Højgaard Jensen. Tænketanken skal skære igennem skyen af smart retorik, og se på alt fra selvkørende biler til borgernes deltagelse og udfoldelsesmuligheder i den gennemdigitaliserede by. Tænketanken har et halvt år til sit arbejde.

[Læs mere på mbbl.dk](#)

32 forslag til den fysiske planlægning

Under overskriften 'Danmark i vækst og balance' er KL kommet med 32 konkrete forslag til, hvordan hhv. Planloven, Miljøbeskyttelsesloven og Naturbeskyttelsesloven kan ændres. En grundtanke bag løsningskataloget er, at reguleringen ikke skal være ens i områder med vækst og områder med stagnation.

[Læs mere på kl.dk](#)

Fællesskab din by

– en udstilling om de mennesker og det engagement, der forandrer byen

I løbet af 2015 fejres 100-års jubilæet for revideringen af danske Grundlov. I den anledning skaber Dansk Arkitektur Center en udstilling om initiativ, fællesskab og engagement i byens udvikling. Udstillingen viser den borgerlyst, der influerer vores byer og samfund. En række arrangementer, der foregår med udstillingen som ramme, sætter nye vinkler og perspektiver til debat i perioden frem til Grundlovsdag 5. juni. Arrangementerne kredser om virkelysten rundt i det danske land og nye metoder til at engagere borgerne analogt og digitalt. Udstillingen åbner d. 16. april.

[Læs mere på dac.dk](#)

Det selvstændige Arbejdsfællesskab PB43 på Amager, skaber ideelle rammer for nye arbejdspladser, kulturproduktion, produktdesign, iværksætteri, bæredygtig byudvikling samt tværfaglige og netværksudviklende projekter. Foto: Majken Hviid/PB43

Bedre planlægning i det åbne land

Det kunne føre til en mere kvalificeret planlægning af det åbne land, hvis kommuner og landbrug fik et kendskab til hinandens visioner og gik i dialog om, hvordan der kan skabes bæredygtige, lokalt tilpassede løsninger i landdistrikterne. Det er budskabet i artiklen "Kom frit frem med visionerne for landområderne, der er skrevet af Tine Eide og Katrine Kracht fra Videnscentret for Landbrug.

[Læs artiklen på landbrugsinfo.dk](#)

Den danske Naturfond begynder arbejdet

Med en startkapital på 875 mio. kr. og en nyudnævnt bestyrelse er Den danske Naturfond klar til at forfølge målsætningen om at styrke den danske natur.

[Læs mere på mim.dk](#)

Ny grundbog om byer til gymnasiet

Bogen Bysociologi er en grundbog om byer til gymnasiet. Bogen retter sig primært mod samfundsfag og beskæftiger sig bl.a. med identitetsdannelsen, de politiske aktører og udviklingen af byen. Udgivelsen indeholder konkrete øvelser og metoder, som studerende kan bruge til at undersøge byen på egen hånd.

[Læs mere på bysociologi.systime.dk](#)

Trygge vildveje

Hvordan udvikler vi byrum, så de imødekommer unges behov for både uforudsigelighed og tryghed? Og hvordan kan byplanlæggere bruge de unge selv som ressource i det arbejde? Det har projektet Trygge vildveje, besvaret gennem udviklingen af værktøjet Ungevandring i Køge i efteråret 2014. En samlet rapport er under udarbejdelse.

[Læs mere på gemeinschaft.dk](#)

Social og grøn bypolitik

Som opfølgning på regeringsgrundlaget har Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, i samarbejde med fem andre ministerier, udarbejdet rapporten "Bæredygtige byer – en social og grøn bæredygtig bypolitik," der sætter fokus på regeringens eksisterende bypolitiske initiativer, og hvordan der i højere grad kan tænkes på tværs af forskellige fagdiscipliner.

Bag politikken står: Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, Kulturministeriet, Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold, Klima-, Energi- og Bygningsministeriet, Transportministeriet og Miljøministeriet.

[Læs mere på mbbl.dk](#)

Leder

Fremtiden er her allerede

Verden har altid været foranderlig, men nu går det for alvor stærkt. Martin Brynskov, der er formand for tænketanken om Smarte byer, citerer Moores lov, der siger, at hver gang der er gået halvandet år, så er den tilgængelige regnekraft fordoblet. Han påpeger også, at vi skal vænne os til, at grænserne er flydende og at alting interagerer. Pludselig ved borgerne mere end eksperterne og de behov, som blev udtrykt i går, er allerede forældede i morgen.

Byernes grænser flyder og den regionale by er en realitet. Folk arbejder et sted, rekreerer et andet og bor et helt tredje. Hverdagen hænger sammen ved hjælp af høj mobilitet og digitale medier. Samtidig ser vi, at de store byer og deres byrum oplever en ny renæssance. Der er altså flere ting på spil. Tid og rum er blevet elastiske størrelser og byer er blevet markedsføringsobjekter for nationer og regioner. Midt i dette kaos står politikere og planlæggere med deres styringstrang. Vi opstiller visioner og

skal dagligt træffe valg på borgernes vegne. I gamle dage besad vi specialviden og havde adgang til særlige informationer, men i dag er der et overload af informationer, og aktørerne er blevet mere og mere professionaliserede. Det er ikke let at overskue.

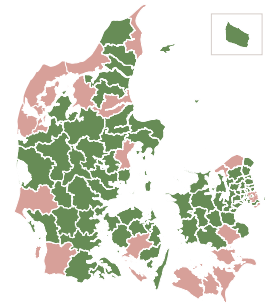
Vi bliver nødt til at l kaste os ud i eksperimenter med det samme. Det er planlægningens opgave at gribe de mange bolde. Samtidig er det vigtigt at sikre, at alle er med. De eksempler, som vi fremhæver i dette nummer af Byplan Nyt, viser, at det er muligt at udvide deltagerskaren og nedbryde gængse magtforhold gennem brug af digitale medier, hvis man tænker sig om. Det kræver at vi som offentlige planlæggere er med i gamet, og har øje for, at alle inviteres ind i dialogen, så det ikke kun er de stærke, de hurtige og de mest velformulerede, der vinder slaget om byerne og regionernes udvikling og udformning. Som science fiction forfatteren William Gibson ganske rigtigt siger: »The future is already here – it's just not very evenly distributed .«

» Alle skal inviteres ind i dialogen, så det ikke kun er de stærke, de hurtige og de mest velformulerede, der vinder slaget om byerne og regionernes udvikling og udformning «

Ellen Højgaard Jensen, Direktør
for Dansk Byplanlaboratorium

KOMMUNE NYT

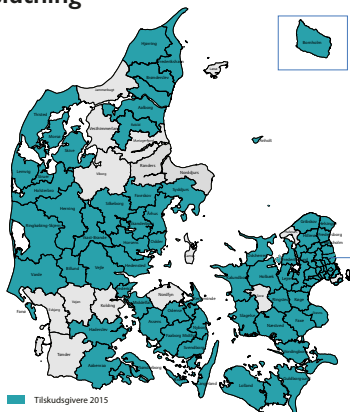

Nudging og nursing – København 2.0

Det er ikke dig, der er noget galt med, hvis du indenfor den nærmeste fremtid synes, at skraldespanden på Rådhuspladsen i København råber efter dig! Du er blot på besøg i København 2.0 - fremtidens by, hvor teknologien bruges til både nudging og nursing. Nursing kan eksempelvis være et intelligent trafiksystem, der skal skabe et bedre flow for alle trafikanter. Københavns Kommune har afsat 60 mil. kr. til de foreløbige tests i projektet, der foregår i samarbejde med DTU.

Læs mere på kk.dk

Stor tilslutning

83 kommuner, 4 regioner og to ministerier er blandt tilskudsgiverne til Byplanlaboratoriet i 2015. Hertil kommer en række institutioner og private firmaer.

Se den fulde liste over tilskudsgivere på www.byplanlab.dk

Penduler i skolegården

Eleverne på Gadehaves Skole i Høje-Taastrup Kommune kan fremover skyde til måls efter verdensdele, gyngede i takt med Galileis pendul eller løbe en tur i den astronomiske løbedrome og mærke centrifugal-kraften på egen krop. Skolegårdens nye ByNaturrum er det første af sin art i Danmark, hvor man gennem leg og læring får naturfagene helt ind under huden. Eleverne er selv kommet med ideer og forslag til udviklingen af arealet.

Læs mere på htk.dk

Kvalitetsstempel til to nye naturområder

Friluftsrådet har tildelt Naturpark Amager og Naturpark Maribosøerne deres kvalitetsmærke Danske Naturparker. Trods beliggenheden tæt på hovedstaden rummer Naturpark Amager flere sjældne dyre- og plantearter samt en fantastisk kyststrækning. Maribosøerne er et af Danmarks største ferskvandssystemer. For begge områder gælder det, at de har et stort potentiale for at give lokalbefolkningen og turister særlige oplevelser i naturen.

Læs mere på friluftsradet.dk

Københavns skyline for enden af Naturpark Amager. Foto: Naturstyrelsen

Fra forhutlet til firstmover

Mange af landets udkantkommuner vil gerne skifte fra rollen som den forhutlede fætter til den innovative firstmover. 18 af dem er blevet udvalgt til at deltage i kampagnen "Yderområder på forkant" i et partnerskab med KL, Naturstyrelsen, MBBL og Realdania. Gennem langsigtede strategier er målsætningen at bidrage til et mere realistisk billede af udkantkommunernes udfordringer og formidle eksempler på, hvordan de lokale firstmovers forsøger at imødekomme dem.

Læs mere på realdania.dk

Foto: Anne Prydz Schaldemose

Planlægningens trægthed er udfordret

Informationer flyder langt mere frit – og frem for alt hurtigere – end tidligere. Både borgere, virksomheder og offentlige institutioner organiserer sig i nye former for fællesskaber, som udfordrer og nedbryder de gamle skel. Og det er alvor, det her: »I sidste ende,« siger lektor Martin Brynskov, »er det selve demokratiets inderste værdier, der er i spil.«

Af Ulf Joel Jensen

»Vi står som samfund over for en enorm udfordring, når det gælder at håndtere og integrere de nye digitale kommunikationsformer i vores byer og byudvikling. Det er en meget kompleks problemstilling, som ligger langt ud over de gængse løsningsmodeller – som fx at klæde medarbejdere på med tilbud om efteruddannelse. Vi er oppe i samme skala som den grønne omstilling, der kræver gennemgribende strukturelle ændringer; i bund og grund handler det om, at vi skal gen-tænke selve demokratiets infrastruktur,« indleder lektor Martin Brynskov fra Århus Universitet.

Amatøerne kommer – og styrer!

»En af de store udfordringer ved de nye måder, vi kommunikerer og organiserer os på, er selve tempoet i den digitale udvikling – og den kompleksitet, det skaber,« siger Martin Brynskov. Han referer til Moores lov, som dikterer, at hver gang der er gået halvandet år, så vil den tilgængelige regnekraft være fordoblet. Det giver en eksplosiv udvikling, som bl.a. betyder, at tjenester, der for få år siden var den rene science fiction, i dag kan tilgås via en mobiltelefon. Og det har igen kolossal

betydning for den måde, vi indretter vores byer på – ikke mindst for planlægningen af denne opgave:

»Det hele går så hurtigt, at forbrugerne har bedre overblik over markedet end de professionelle, som derfor bliver seriøst udfordret af amatørerne: Et par knægte på teenage-værelset kan udvikle en service, der konkurrerer med kommunens. Og det samme gør sig gældende internt i organisationen,« siger Martin Brynskov og uddyber:

»Planafdelingen bliver udfordret af Kommunikationsafdelingen eller Borgerservice, som fx kan være bedre til at lave en høring eller skabe nye veje til borgerinddragelse. Det stiller store krav om fleksibilitet, at man er i stand til at arbejde på tværs og inddrage andre parter i sine processer – både internt og eksternt.«

Folkedybet truer

Særligt planlæggerne er udfordret af tempoet i udviklingen. For planlægningsprocessen har en indbygget trægthed i sig, som – sine kvaliteter til trods – kolliderer nærmest frontalt med den voldsomme hastighed i udviklingen af kommunikations- og

» Planlægningsprocessen har en indbygget trægthed i sig, som kolliderer nærmest frontalt med den voldsomme hastighed i udviklingen af kommunikations- og organiseringsformer «

organiseringsformer. Borgerne kræver løsninger her og nu – og kan i mange tilfælde selv byde ind med løsninger, fordi en ekstrem mængde viden er gjort meget let tilgængelig. Igen er det et tvægget sværd, siger Martin Brynskov:

»Det er en reel ressource, men man skal finde en balance – en god form for samskabelse med borgerne. Hvis vi tager høringsprocesser som eksempel, så er det traditionelt noget, der er foregået på papir og måske pdf'er på kommunens hjemmeside, suppleret af støvede møder med få fremmødte. I dag har man imidlertid helt nye muligheder for at simulere scenarier og indgå i dialog med

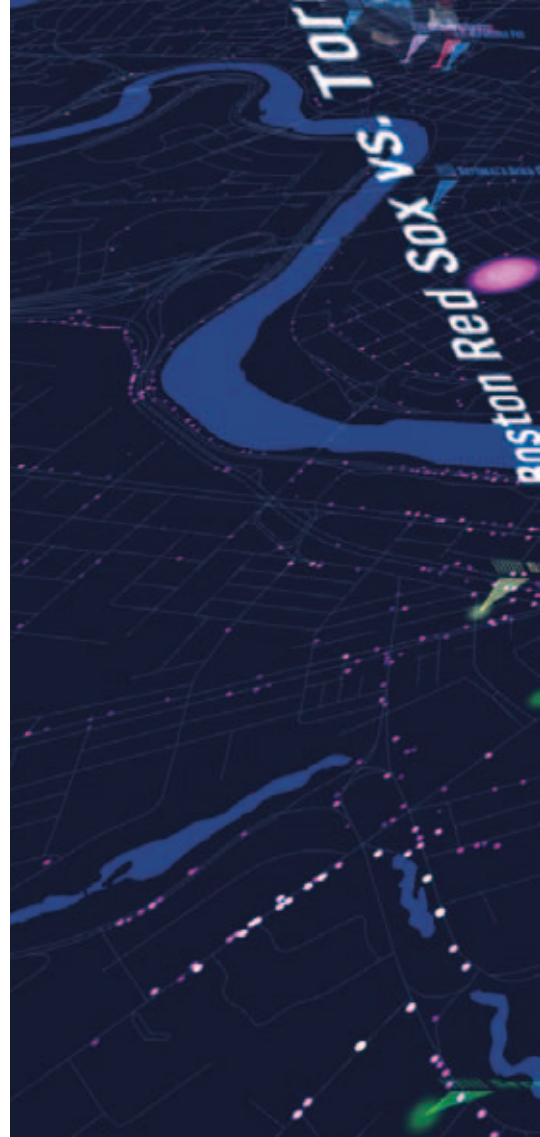

Foto: Aarhus Universitet

Martin Brynskov

er lektor i interaktionsteknologier og leder af AU Smart Cities ved Aarhus Universitet.

Formand for regeringens tænketank "Smart cities – Fremtidens digitale byer for og med mennesker.« Koordinator af Det Danske Smart City-Netværk og formand for det europæiske Connected Smart Cities Network. Følg Martin Brynskov på twitter: @brynskov

borgerne. Men hvornår er det smart med facebook-demokrati og hvornår skal man holde sig langt væk? Alle ved, at i samme sekund en servicevirksomhed rammes af fx Trustpilot, så er den tvunget til at forholde sig til folke-dybets mening – retfærdig eller ej.«

DDR møder Las Vegas

»Samtidig kommer der også en helt ny type aktører på banen: Vi er ikke længere bare dem, der har lavet systemet og dem, der bruger det. Nu er der også systemet selv: Hvis fejl er det, hvis den selvkørende bil kører galt? Eller hvis robotten laver en fejl? Det er svært at placere ansvar – men også uhyre svært at forudsige, hvor det kommer til at gå galt og hvordan. Byer er de meste komplekse systemer, menneskeheden nogensinde har skabt, så her handler det mere end nogensinde om at skabe brugbare og transparente interfaces,« understreger Martin Brynskov.

Og i denne forbindelse skal-begrebet 'interfaces' opfattes bredest

muligt: Brynskov bringer selv et eksempel fra hverdagen på banen: »Man står foran håndvasken på et offentligt toilet og vifter lidt forvirret med hænderne foran det, man tror, er en sensor. Forsøger dernæst at finde en bøjle, man kan trække i for at få den eftertragtede sæbe. Eller en knap at trykke på. Et eller andet. Men uden held. Man når lige at ærgre sig over, at dispenseren er tom, før sæben overraskende pumper ud i hænderne på en.«

»Automatisering af tjenester og nye måder at organisere os på skaber store udfordringer. Når man tænker på, hvor vanskeligt det er at designe interfacet i noget så forholdsvis ukompliceret som en delvis automatiseret toiletbygning, så kan man kun få bange anelser, når det gælder hele byer. Alting er i princippet muligt, og hvis vi ikke tænker os grundigt om, så kan vi risikere at ende i en dårlig blanding af DDR og Las Vegas: Total overvågning og et inferno af tilbud og muligheder,« siger Martin Brynskov.

» Hvis vi ikke tænker os grundigt om, så kan vi risikere at ende i en dårlig blanding af DDR og Las Vegas: Total overvågning og et inferno af tilbud og muligheder «

Fremtiden tilhører de adrætte byer

Heldigvis viser der sig også måder at håndtere udviklingen, som virker lovende: Byer lader sig inspirere af hinandens gode og mindre gode løsninger, og prøver sig på denne måde frem i fællesskab og i lille skala.

»Man laver organiseringer og processer, hvor man får prøvet sig lidt forsigtigt frem, før man går i stor skala. Vi har også byer, som var first-movers, og lavede samarbejder med de store teknologileverandører for at omdanne sig til Smart Cities. Det har

Tempoet i udviklingen af digitale tjenester skaber en enorm kompleksitet, som udfordrer den måde vi planlægger vores byer. Illustration: Urban traces

i mange tilfælde vist sig ikke at virke særlig godt, fordi det ikke passer med måden, man udvikler byer på,« siger Martin Brynskov. Han fortsætter:

»Men den anden bølge i den her udvikling, med små netværk, samarbejder mellem byer og mindre udviklingsprojekter, det fungerer. Her låner man de gode ideer og løsningsmodeller fra hinanden. Denne organiske proces er mere bæredygtig og peger mere fremad. Man kan se det i samarbejdet 'Open and Agile Cities', som er et netværk mellem 4-6 byer pr land i bl.a. England, Danmark og Spanien.«

Finnerne som foregangsfolk

I Open and Agile Cities er der allerede fine eksempler på, at man gennem udveksling af data og gode idéer kan tackle udfordringer som fx byens trafikafvikling, klimaudfordringer, luftkvalitet og kortservices. Eksempelvis fremhæver Martin Brynskov finnernes bidrag:

»I Finland opererer de med be-

grebet Bring your own service – det vil sige, at man skal kunne lægge nye services til, uden det er tænkt ind i en overordnet planlægning på forhånd. Transportområdet er det mest veludviklede med Helsinkis mobilitetsplan: Om 10 år skal det som indbygger i Helsinki ikke længere kunne betale sig at eje sin egen bil, fordi al kollektiv transport i byen skal spille sammen – selvom det er på tværs af aktører. Og det begynder at være muligt at lave dette, uden at skulle reboote hele byens system.«

» I sidste ende påvirker udviklingen hele spørgsmålet om forvaltning og ejerskab af vores fælles goder «

Det handler om demokratiets kerneværdier

»Vi er altså gået fra en tid med velafgrænsede systemer, som havde forholdsvis klare snitflader til hinanden til en tid, hvor grænserne er fuldstændig flydende og alting interagerer. Tag parkering som eksempel – det spiller i dag sammen med alt muligt andet fra betalingssystemer, over miljø og sikkerhed til GPS - eller kortservices. Koblingen mellem systemerne er i dag voldsomt kompleks,« opsummerer Martin Brynskov – og sætter trumf på:

»I sidste ende påvirker udviklingen hele spørgsmålet om forvaltning og ejerskab af vores fælles goder, ressourcfordelingen osv. I bund og grund er vi ude i en genforhandling og en gentænkning af ejerskabet af fællesskabets ressourcer. Det er de helt grundlæggende ting i demokratiet, politik og værdier, som vi arbejder med.« •

Sæt strøm på dit kvarter

Sæt strøm på dit kvarter

Danskerne kommunikerer og interagerer med større og større hast og på stadig flere platforme. Det betyder, at vi som planlæggere skal forstå dialog og inddragelse på nye måder. Byplanlaboratoriet og Kuben Management har indsamlet forskellige cases fra ind- og udland. Du kan få en smagsprøve her på siden og dykke ned i de detaljerede beskrivelser på Byplanlaboratoriets hjemmeside. Den overordnede ide er at indsamle konkret viden om den moderne informations- og kommunikationsstrategis muligheder og begrænsninger på det lokale kvarterniveau.

Projektet er støttet af byfornyelsens forsøgs- og udviklingsmidler og Realdania.

Af Andreas Klarlund

Foto: Participatory Chinatown

»Spillet og diskussionerne var indrettet så deltageren var tvunget til at anerkende, at der er andre synspunkter end deres egne«

Janelle Chan,
en af tovholderne i
Participatory Chinatown

Boston, USA **Participatory Chinatown**

Kan computerspil nedbryde magtrelationer, tiltrække flere unge og udvikle det traditionelle borgermøde? Det mener de i Boston, hvor det prisvindende computerspil 'Participatory Chinatown' blev designet

som del af inddragelsesprocessen i forbindelse med masterplanen for Chinatown i 2010.

Computerspillet var designet som et rollespil, hvor spilleren løste udfordringer og prioriterede ressourcer i en virtuel 3D udgave af kvarteret Chinatown. Udover at

informere deltagerne om aktuelle forhold i bydelen, var ambitionen også at styrke empatien i forhold til de øvrige borgere. Derfor blev deltagerne tildelt en af 15 konstruerede karakterer, baseret på borgere i Chinatown.

Bristol, UK**Hello Lamp Post**

Hello Lamp Post tilbyder et interaktivt redskab, der skaber samtaler mellem borgere gennem byens infrastruktur og inviterer til at standse lidt op og genfinde og opleve byen på nye måder. Ved at sende sms'er til objekter i byrummet, som postkasser, lygtepæle, skraldespande osv. kan borgerne dele deres minder og tanker om byens rum, som andre så senere kan læse og bidrage til.

Hello Lamp Post kørte som kampagne i juli til september 2013 i Bristol og vandt the Playable City Award of Watershed.

Illustration: Hello Lamp post Austin, by Pan Studio

Boston, USA**Promise Tracker**

Hvordan kan borgerne være sikre på, at politikerne holder deres løfter efter et valg? Hos MIT Center for Civic Media i Boston, USA, mener de, at svaret skal findes i velinformerede borgere bevæbnede med data. Derfor er de på MIT i gang med at udvikle Promise Tracker, et web-baseret redskab, der giver borgerne mulighed for selv at indsamle data i deres lokalområde og dermed monitorere om deres folkevalgte politikere lever op til deres løfter.

Promise Tracker tilbyder også rådgivning til borgerne om, hvordan du opretter en kampagne og bearbejder og formidler data, så det kan indgå i politisk arbejde.

Egedal, DK**TAG DEL Egedal**

TAG DEL er et nyt online fællesskab for frivillige tjenester, som bygger på principperne om aktivt medborgerskab. TAG DEL Egedal er et samarbejde mellem platformen TAGDEL.dk og Egedal Kommune. Formålet er at engagere flere i at løse samfundsudfordringer. På TAG DEL Egedal kan alle stille en lokal 'udfordring', som kræver en fælles indsats for at blive løst. Platformen henvender sig til alle borgere, foreningslivet, virksomheder og kommunale enheder.

Egedal Kommune har blandt andet brugt TAG DEL i planstrategiprocessen for at nå ud til en bred målgruppe og nå videre i borgerinddragelsesarbejdet.

»TAG DEL Egedal tager højde for, at vi lever i en travl tid, hvor idéudveksling og planlægning ikke nødvendigvis skal foregå i et fysisk rum for at lykkes.«

Nadia Eriksen, Frivilligheds-kordinator i Egedal Kommune.

Hamar, NO**DreamHamar**

Da Stortorget i Hamar skulle udvikles, valgte Hamar Kommune at iværksat en omfattende inddragelses- og netværksorienteret designproces under navnet 'DreamHamar'. Ambitionen var at skabe en kollektiv drøm og redesigne byens centrum. Processen blev sparket i gang i sommeren 2011 og sluttede med indvielsen af det nye torv i sensommeren 2013.

Projektet er blevet rost for at udnytte mange forskellige fysiske og digitale platforme og få dem til at samvirke. DreamHamar blev tildelt en Best Practice af FN ved Dubai 2014 International Award for Best Practices to Improve the Living Environment.

GPS'er er toppen af isbjerget

20 socialt udsatte borgere med en GPS i lommen. Det er et af midlerne til at forstå byen bedre. Dataindsamling via GPS forskrækker ikke formand for Social- og Arbejdsmarkedsudvalget i Odense, Steen Møller (K), så længe det ikke bliver brugt til overvågning, men til at imødekomme borgernes behov i byudviklingen.

Af Ida Sass

Byen skal indrettes, så der er plads til alle. Det er en af grundtankerne i Odense Kommunes byplanlægning. Men hvordan er det lige, at man finder ud af, hvor de socialt udsatte borgere har lyst til at være? En konsulent fra kommunens socialforvaltning, Tom Rønning, forsøgte med observationer af gruppen, men det førte til, at en af dem ringede til politiet, fordi han følte sig truet af den observerende konsulent. Men så opstod ideen om at udstyre borgerne med GPS'er.

»I starten spurgte vi også de udsatte borgere om, hvordan de bevæger sig rundt i byen. Ofte svarer de, at de ikke helt kan huske, hvor de var hvornår og hvor længe. Men de vil gerne hjælpe os med at udvikle byen, så der også er plads til dem og vi mødte stor velvilje til at gå med GPS'erne. Frygten for at de ville føle sig overvågede eller for at informationerne kunne misbruges, har vi stort set ikke mødt hos dem,« fortæller Steen Møller (K), formand for Social- og Arbejdsmarkedsudvalget i Odense Kommune og tidligere formand for By- og Kulturudvalget.

De personer, der går med GPS'erne får til gengæld madbilletter til tre måltider mad. Kommunens plan er, at GPS'erne skal deles ud hver morgen i en uge hvert halve år. Data er anonymiseret, så ingen ved, hvilken borger der har haft hvilken GPS. Herudover kan de tyve borgere, der går med dem den ene dag, kan være tyve andre borgere den næste dag.

Ingen af de borgere, der har gået med en GPS, har yttret bekymring over at føle sig overvåget. De fleste vil gerne være med til at udvikle byen, så der er plads til alle. Foto: Odense Kommune

» De vil gerne hjælpe os med at udvikle byen, så der også er plads til dem «

Mobile heller

Baggrunden for kommunens interesse i, hvor de udsatte borgere opholder sig, er at kommunen, som del af et større byfornyelsesprojekt i perioden 2008-2020, har besluttet at etablere 'mobile heller' til de udsatte borgere. De skal have et overdækket sted med adgang til toilet etc. både mens byfornyelsen er i gang og bagefter. Det mobile i hellerne består i, at de er udformet på en måde, så de kan flyttes alt efter, hvor byfornyelsen er

nået til. Informationerne fra GPS'erne hjælper kommunen til at se, hvor de udsatte opholder sig mest og den viden vil kommunen bruge til at placere de mobile heller bedst muligt.

»Vi kan bruge GPS'erne, som et af flere redskaber til at få informationer, så vi kan imødekomme borgernes behov. Odense er en by i rivende udvikling og derfor vil vores udsattes borgeres bevægelsesmønstre ændres med bybilledet. Vi er meget opmærksomme på etikken omkring brug af GPS, men der er politisk opbakning til det og vi er i tæt dialog med brugerne,« siger Steen Møller og tilføjer:

»Jeg tror kun, vi har set toppen af isbjerget, hvad angår brugen af metadata og moderne teknologi, som kan give os en stor viden om borgernes færden.«

Fælledskaber og fællesskaber

For at være fælles har vi brug for et sted at være fælles om. Havearbejde i Sundholmsvej kvarteret. Foto: Øystein Leonardsen

Hvorfor er det så svært, at skabe varige og meningsfulde fællesskaber i byudviklingen? Og hvordan kan man strategisk arbejde med byudviklingen, så fællesskaberne kan blomstre og gro? Det er spørgsmål, jeg mener, fortjener et par svar.

Af Øystein Leonardsen, Projektchef i Sundholmskvarteret og ekstern lektor i byudvikling på RUC

Fælledens tragedie

For at løse et problem, skal vi først kunne forstå det. Første gang det går op for økonomer, at der ikke er en simpel sammenhæng mellem optimering af egennytte og fællesnytte, er i 1833, hvor matematikeren William F. Loyd (1795-1852) udgiver en lille pamflet med et eksempel fra fælled, hvor landsbyens dyr græsser. Her er der en sammenhæng mellem antal dyr og fælledens kapacitet. Overskrides kapaciteten vil det gå ud over alle. Men, og det er her pointen er: For den enkelte bonde kan det betale sig at udbyttet falder en lille smule, når han sender flere dyr ud, end der reelt er kapacitet til. Det er også det, vi kalder at suboptimere.

Det er præcis den samme udfordring, vi står med i dag: Ved at yde

lidt ekstra til fællesskabet vil kun en mindre brøkdelen vende tilbage til mig selv, mens jeg får den fulde gevinst ved alle andres bidrag.

Stedet som drivkraft og motivator

På samme måde som fælledene i de gamle landsbyer var det konkrete omdrejningspunkt for lokale fællesskaber, så er det min klare opfattelse at det fortsat er 'stedet', der i bymæssig sammenhæng fungerer som både en drivkraft og motivator for fællesskaber – eller måske rettere fælledskaber.

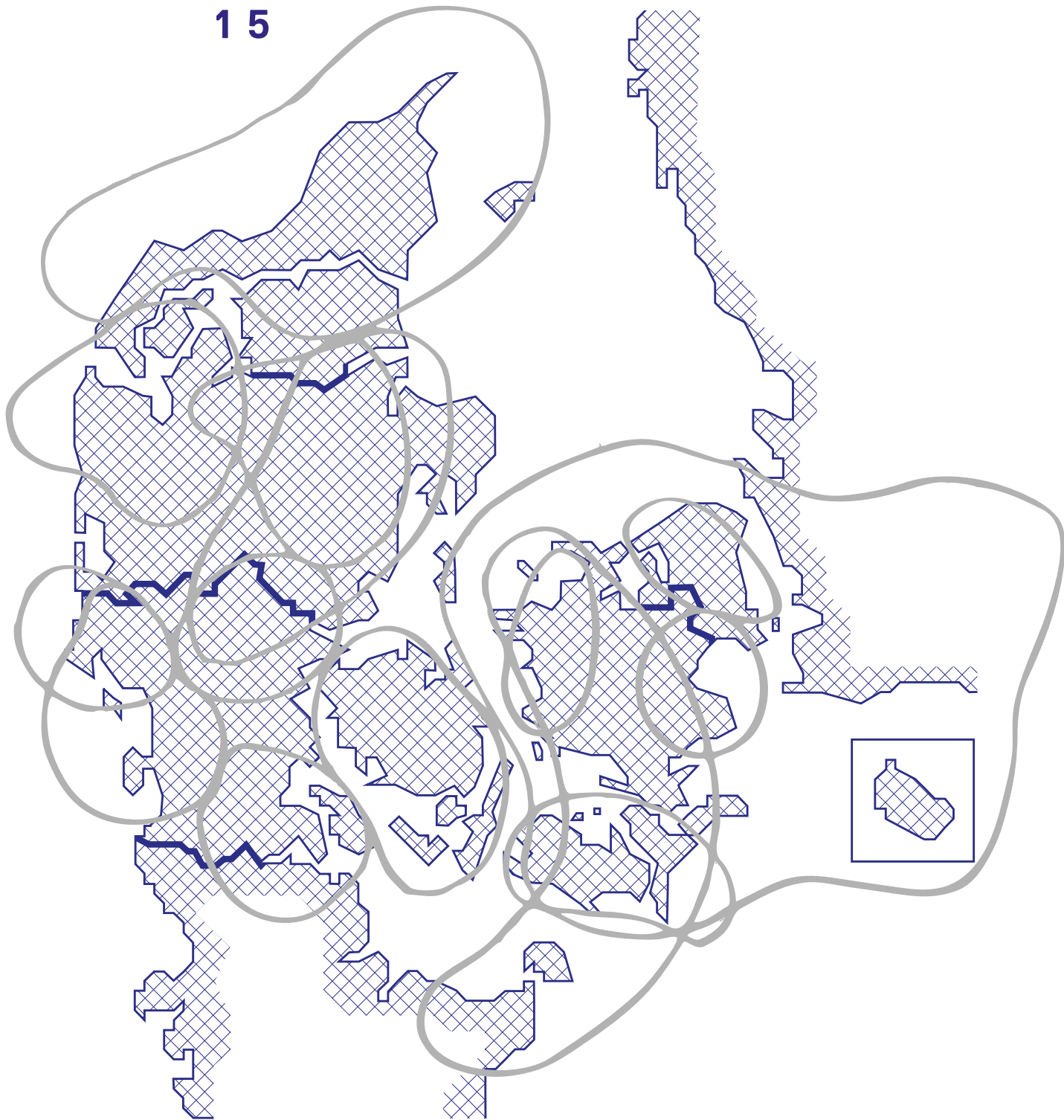
Ved at bruge stedet – f.eks. en byhave eller en park – som udgangspunkt for den lokale indsats, kan man både sætte byens fysiske temaer: Byliv, klimatilpasning, sundhed osv. i spil samtidig med at vi kan lave den

sociale driftsorganisation, som sikrer at byhaven eller parkens naboer, brugere og andre lokale aktører i fællesskab kan få mere tilbage og dermed optimere ressourcerne.

Derfor kan man en sommerdag se kø til grillpladserne på den før så tomme og utrygge Skotlands Plads, eller at børnene kan lege i Birketinget, som før var en nedslidt privat fællesvej. Der og mange andre steder i Sundholmskvarteret har fysiske tiltag, kombineret med opbygning af foreninger, gadelaug, partnerskaber og netværk, skabt rammen for nye og stærke fællesskaber på tværs af kommune og civilsamfund. For at være fælles har vi brug for en fælled – altså et sted – at være fælles om. •

BY PLAN MØDET

— 20
15

Den regionale by – grænseløs planlægning

1.-2. oktober i Guldborgsund, Lolland og Vordingborg Kommuner

VORES GENSIDIGE AFHÆNGIGHED

Mange aktører indgår i regionale samarbejder som fx Byregion Fyn, Business Region Aarhus, Business Region North Denmark og Greater Copenhagen – fire nye eksempler, der supplerer de fem institutionaliserede regioner og kommunekontaktråd. Blandt andet for at gøre de regionale samarbejder til brands i den globale konkurrence.

VORES REGIONALE LIV

Mange danskere har et hverdagsliv, der er præget af pendling til jobbet i nabokommunen, fritidsliv i hjemkommunen og shopping og uddannelse andre steder.

Hverdagslivet er præget af mange typer regionale flows – pendlere, ressourcer, fødevarer og energi, for ikke at glemme naturfænomener som fx øgede mængder regnvand og havvand, der som bekendt heller ikke respekterer kommunegrænser.

SÅ, HVORDAN KAN DANSK PLANLÆGNING HÅNDTERE DEN REGIONALE BY?

Det spørgsmål vil Byplanlaboratoriet invitere politikere og embedsmænd til fælles diskussion og refleksion om på Byplanmødet. Med tre værtskommuner – Guldborgsund, Lolland og Vordingborg – vil Byplanmødet ligne et regionalt samarbejde og byde velkommen til en egn, hvor nogle byer oplever vækst, mens andre skrumper.

En egn som i øvrigt ser sig selv som forhave til storbyer som fx København og Rostock, som Femern Bælt-forbindelsen vil forbinde.

Programmet for Byplanmødet udsendes i begyndelsen af juni.

Læs mere på <http://www.byplanlab.dk/byplanmoede2015>

VORES INSTRUMENTER

Men har vi i dansk planlægning de rigtige instrumenter til at adressere regionale dagsordener? Ledelsen af den regionale by foregår i netværk og samarbejder på tværs. Og der foregår et spil om magt: Hvem bestemmer hvad i de nye samarbejder, og hvilken rolle har politikerne? Det smager af byledelse, samskabelse og netværksplanlægning, mens den formelle beslutningskraft fortsat ligger i de klassiske beslutningsfora.

Den fjerne fremtid er NU

Som en drivende kraft i Center for Strategisk Byforskning, har professor Niels Albertsen fra Arkitektskolen Aarhus bidraget væsentligt til at udvide vores forståelse af, hvad en by er. Under overskriften 'Gentænk Bybegrebet' præsenterede han og kollegaen, professor Tom Nielsen, på konferencen »Gentænk byen« den 5. marts, deres bud.

Af Kristoffer Weiss

Et citat fra 1963 af Knud Bidstrup satte scenen for Tom Nielsen og Niels Albertsens oplæg, der indledte konferencen i Aarhus: »I en fjern fremtid har Danmark forvandlet sig fra 'et lille land' til én stor by – ganske vist en åben by med vidtstrakte grønne områder mellem tætbebyggelserne, men alligevel ét byområde, bundet sammen af hurtig kommunikation og nært arbejdsfællesskab og befolket af mennesker, som uanset erhverv lever og tænker bymæssigt.«

Den fjerne fremtid, Bidstrup beskriver, er nu. Det kræver, at byforskningen opdaterer sine begreber om byen til en mere sofistikeret forståelse af virkeligheden. Alligevel er det nærliggende, at spørge Niels Albertsen, hvorfor behovet for nye bybegreber er så akut?

Niels Albertsen forklarer: »Vi har fået en ny bysituation, hvor byerne har spredt sig ud i landet og landet har krabbet sig ind i byerne. Grænsen mellem by og land er utydelig mange steder. Når bymæssigheden spreder sig så meget, udfordrer det vores grundantagelse at byer er tætte, dvs. defineres af en tæthed af bygninger og mennesker.« Han peger på et af de helt centrale begreber i forskernes bytænkning: »Et eksempel er begrebet Den Topologiske By. Det er en beskrivelse af den bymæssige tilstand,

hvor steder, som er langt fra hinanden i rum, kan være tæt på hinanden i tid, hvis de er forbundet gennem infrastruktur for hurtig mobilitet. Det der er fjernt og spredt bliver nært og tæt i topologisk rum.«

Den funktionsopdelte by, der forsvandt

Begrebet udfordrer den modernistiske planlægningsstradition, hvor den funktionsopdelte by er idealet. Den moderne by var indfrielsen af fantasien om planlægningens uindskrænkede kontrol og rationalitet. I den grænseløse by derimod, er udviskningen af grænser et nyt grundvilkår. Niels Albertsen peger på udviskningen af grænsen mellem by og natur som eksempel: »Op gennem det 20. århundrede holdt man fast i den modernistiske forskel på by og natur. Bymæssighed blev set som kontrast til det naturlige. Jo større afstand til naturen jo mere urbanitet. Men sondringen mellem by og natur holder ikke længere som sondring mellem det naturlige og det artefaktuelle, det menneskeskabte. Naturen er selv blevet artefaktuel: Fødevarerproduktionen er gennemindustrialiseret, traktorerne kører på markerne om natten, årstidernes betydning mindskes. Det er en udvikling, der ikke kun foregår i landområderne: »Naturen' og

»...Vi får bedre by for alle ved at holde fast i, at bymæssighed er pluralitet. Vi skal heller ikke lade os regere af sondringen mellem by og natur, hvor naturen skal reddes fra byen. Det er en sondring, der er med til at hæmme den designmæssige og planlægningsmæssige fantasi i forhold til konkrete løsninger «

fødevarerproduktionen breder sig (igen) i byen som 'urban agriculture' og 'urban (guerilla) gardening'. Der foregår, hvad man kan kalde stofudveksling mellem samfund og natur, mennesker og natur, der udvisker den modernistiske kontrast mellem by og natur. Vi kalder det Den Metaboliske By.«

Niels Albertsens erkendelse udvider markant vores forståelse af, hvad en by er. I en grad så, det kan virke som om begrebet om by er faretruende tæt på at opløse sig selv. »Der findes mange forskellige måder, at noget kan være by på« forklarer Niels Albertsen, og introducerer det tredje og sidste bybegreb: »Vi kalder det Den

Foto: Arkitektskolen Aarhus

Niels Albertsen

er cand. scient. pol. og professor ved Arkitektskolen Aarhus. Han beskæftiger sig med by og arkitekturforskning ud fra et samfundsvidenskabeligt perspektiv.

Niels Albertsen er en af centerlederne ved Center for strategisk byforskning.

Plurale By. Vi har måske en forestilling om at vi godt ved, hvad by er. I Aarhus midtby for eksempel, der er stemning og atmosfære som æstetisk begreb. Aarhus har eet centrum siger man, men sagen er den, at det kun er centrum for en bestemt synsvinkel. Det er jo ikke der, den økonomiske magt findes, eller den politiske. Vi er overordnet set i en situation, hvor center og periferi blander sig på helt andre måder end tidligere. »Periferien« kan findes i »centret,« og omvendt.«

Nye begreber - nye dilemmaer

Der er et tydeligt efterslæb i vores måde at opfatte byen på, der er nødvendig for at nuancere den modernistiske fortælling om byen. Med nye bybegreber dukker nye dilemmaer for byplanlægningen op som faglige pejlemærker i diskussion om fremtidens byer. Niels Albertsen: »Hvis man vil agere i byen planlægningsmæssigt, så er der et bredere kompleks at forholde sig til. I Aarhus er der for eksempel modstridende tendenser. På den ene side vokser den topologiske by - Der bygges nye udstykninger, byen spreder sig og parcelhusområder

opføres. På den anden side er der det synspunkt, at de mange mennesker, der flytter til Aarhus betyder, at den indre by må bygges endnu tættere. Skal man satse på en by, hvor naturen er til stede i form af grønne kiler, eller skal man bygge højt og tæt?«

Man fornemmer, at introduktion af nye bybegreber ikke kun har et rent beskrivende formål i forhold til byplanlægningens praksis. De fungerer som anledning til at drøfte, hvad den gode by er. Og hvilke bykvaliteter planlægningen traditionelt har en blind vinkel overfor: »I Den Plurale By er der mange forskellige virkeligheder og mange forskellige hensyn. Der er mange forskellige tætheder og forskellige relationer til naturen. Denne beskrivelse er der også efter vores opfattelse det normative i, at vi får bedre by for alle ved at holde fast i, at bymæssighed er pluralitet. Vi skal heller ikke lade os regere af sondringen mellem by og natur, hvor naturen skal reddes fra byen. Det er en sondring, der er med til at hæmme den designmæssige og planlægningsmæssige fantasi i forhold til konkrete løsninger,« afslutter Niels Albertsen.*

Tid til nye bybegreber

Den topologiske by

– Topografisk spredte steder, kan være topologisk tæt by, hvis de er tæt på hinanden i tid, idet de er forbundet gennem infrastruktur for hurtig mobilitet. Byens 'tæthed' findes således også i den spredte by.

Den metaboliske by

– der sker en konstant stofudveksling mellem by og natur, der ikke længere kan betragtes som hinandens modsætninger.

Den plurale by

– Bymæssighed har mange forskellige former, både i den enkelte by og imellem forskellige byer. Derfor eksisterer der mange forskellige forståelser af 'byen' samtidigt.

Center for strategisk byforskning

Center for strategisk byforskning omfatter forskere fra Arkitektskolen Aarhus, Aalborg Universitet og Københavns Universitet. Centrets fokus er rettet mod de ændringer af vore byer, der viser sig som svækkelse af grænserne mellem byer og landskaber.

Dette er den ottende i rækken af artikler om centrets forskning.

Se mere på www.byforskning.dk

Strategi for byernes erhverv

Miljøminister Kirsten Brosbøll fremlagde i efteråret 2014 en ny strategi for, hvordan kommunerne kan skabe bedre rammebetingelser for erhverv i byerne. Byplanlaboratoriet har spurgt en række fagfolk, hvad de mener om strategien.

Af Marianne Bendixen

»Vi skal blive bedre til at skabe de rigtige rammer for erhvervslivet i vores byer og skabe synergi imellem byliv og erhvervsliv.« Sådan indleder miljøminister Kirsten Brosbøll 'Strategi for Byernes Erhverv', der er lavet for at give kommunerne et bedre værktøj.

Men hvad er så det nye i strategien? Og er den det værktøj, der skal til for at skabe synergi mellem byliv og erhvervsliv? De spørgsmål har Dansk Byplanlaboratorium stillet kontorchef Holger Bisgaard fra Naturstyrelsen og planlæggere fra to af de kommuner, der har afprøvet metoden i praksis.

Et paradigmeskift

Holger Bisgaard mener, at strategien er udtryk for et paradigmeskift i, hvordan man tænker planlægning af erhvervsområder.

»Når kommunerne planlægger, så er vækst kommet mere og mere på dagsordenen. Fokus har i mange år været på at udvikle byerne mere generelt med fokus på gode boligmiljøer. Og erhvervsplanlægningen har primært taget udgangspunkt i Håndbog om Miljø og Planlægning. Den har fokus på adskillelse mellem virksomheder og byens øvrige funktioner f.eks. i form af virksomhedsklassificering, zoneringsregler og håndtering af virksomheders miljø-

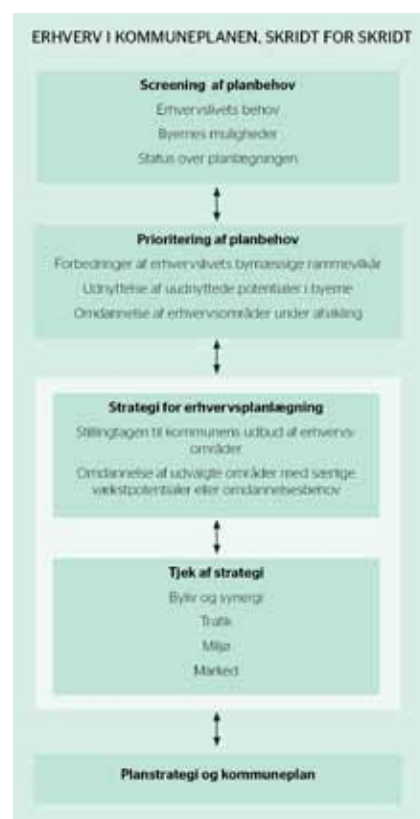
afkast mv. Det er også stadig vigtigt for ca. 15 % af virksomhederne, men de resterende 85 % har helt andre lokaliseringer. Med den nye strategi vender vi derfor brillerne, og ser på, hvordan byerne bedre kan imødekomme flere virksomheders behov og samtidig skabe synergi imellem byliv og erhvervsliv,« siger Holger Bisgaard og tilføjer: "Derfor spiller en tidlig dialog med erhvervslivet også en meget central rolle i den nye strategi".«

Skridt-for-skridt metode

Strategi for Byernes Erhverv indeholder en 'skridt-for-skridt metode' for, hvordan kommunerne kan arbejde med erhverv i deres kommuneplaner.

Det første skridt i processen er en screening af erhvervslivets behov sammenholdt med byernes konkrete muligheder.

Moritz Faloota, der er planlægger i Slagelse Kommune vurderer ikke, at screeningen adskiller sig væsentligt fra de analyser, han plejer at gennemføre i sit arbejde. Alligevel synes han, at øvelsen har været god for Slagelse Kommune: »Arbejdet bekræftede os

i, at også knap så polerede erhvervsområder som f.eks. Korsør Havn og Sorøvej har styrker og potentialer, der kan være med til at løfte byen.«

Foto: Naturstyrelsen

Eva Ørum fra Lyngby-Taarbæk Kommune mener, at metoden kan hjælpe til at give en mere systematisk tilgang, og at den med fordel kan foldes ud i hele kommunen. »Jeg synes, at en af de store kvaliteter er, at der i analysen gennemføres en dialog med erhvervslivet om markedet. Processen og resultaterne medvirker desuden til, at alle kan få den samme forståelse for byens potentialer, og det gør det nemmere at gå i samme retning.«

Ingen facitliste

Eva Ørum gør dog opmærksom på, at vurderingen af beliggenhedsværdierne ikke kan bruges som en facitliste. »Der kan være store lokale forskelle på tolerancen af f.eks. cykelafstande og betalingsparkering i Vestjylland og i Hovedstadsområdet. Metoden lægger op til, at kommunerne fortsat bør tænke selv,« påpeger hun.

Tjek strategierne

Metoden lægger også op til, at kommunerne løbende laver realitetstjek af planernes holdbarhed i forhold til fire parametre – tjek af trafik, miljø og synergi.

Moritz Faloota mener, at dette giver en iterativ proces, der er værdifuld

i planlægningen. »Det smarte var, at vi med tjekkerne fik anledning til at gå tilbage og kvalificere strategien. Man kan godt sige, at værktøjerne hjalp os til at fastholde helhedstænkningen.«

Forstå markedet

Projekt- og kursuseleder Christian Broen fra Dansk Byplanlaboratorium, har kastet et blik på markedstjekket. Han mener, at det er et emne, der bør dyrkes meget mere i praksis.

»Et af udsagnene i strategien er, at det med markedstjekket er ganske kompliceret og kræver erfaring med den type arbejde. Men når det kommer til stykket, er det jo ikke raketvidenskab, men tværtimod noget, man som planlægger nemt kan lære at lave selv,« siger Christian Broen. »I Byplanlaboratoriet oplever vi stor interesse for vores kurser om økonomi i byudviklingen. Vi mener, at det er en vigtig planlæggerkompetence at forstå markedets dynamikker, hvis kommunerne skal lykkes med deres udviklingsplaner.«

Naturstyrelsen og Dansk Byplanlaboratorium planlægger en workshop om Byernes Erhverv i juni måned. Følg med på www.byplanlab.dk.

Strategi for Byernes erhverv er blevet til i et samarbejde mellem Dansk Industri, Dansk Erhverv, KL, Landbrug og Fødevarer, Arkitektforeningen, Danske Regioner, Erhvervs- og Vækstministeriet, Transportministeriet, Kulturministeriet, Ministeriet for By- Bolig og Landdistrikter, Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen.

Derudover har metoden været prøvet af i samarbejdskommunerne Herning, Lyngby-Taarbæk, Skanderborg, Slagelse og Svendborg.

Strategi for Byernes Erhverv finder du på www.naturstyrelsen.dk

Hvis du vil vide mere om markedstjek af planer, kan du deltage i Dansk Byplanlaboratoriums kursusforløb Økonomi i Byudvikling.

Se mere på byplanlab.dk

PLANKALENDEREN

APRIL

PROFESSIONEL PLANARKITEKT

15. - 16. april, København
www.arkitektforeningen.dk

LANDZONEADMINISTRATION

14. april, Vejle
www.landinspektøren.dk

FRA STRATEGI TIL RAMMER

22. - 23. april, Odense
www.byplanlab.dk

BASISVIDEN OM PLANLOVEN

23. april, København
www.arkitektforeningen.dk

KONDEMNERINGSSAGER

23. april, Silkeborg
www.ferskvandscentret.dk

PLANNERS BECOMING PLACEMAKERS

27.-30. April, Nairobi, (EAK)
www.ifhp.org

SAMDRIFT GIR LOKAL FREMDRIFT

29. april, Brønshøj
www.byplanlab.dk

MAJ

PROFESSIONEL KREATIVITET

4. -5. maj, København
www.arkitektforeningen.dk

BORGERINDDRAGELSE I EN DIGITAL TID

11. maj, København
www.byplanlab.dk

QGIS: INTERNATIONAL BRUGERKONFERENCE

18. maj, Nødebo
www.ign.ku.dk

NATUR OG MILJØ KONFERENCEN

19. -20. maj, Kolding
www.byplanlab.dk

REGNVANDSBASSINER

20. - 21. maj, Silkeborg
www.ferskvandscentret.dk

ØKONOMI I BYUDVIKLING

21. maj (kursusstart), Vejle
www.byplanlab.dk

REINVENT PUBLIC SPACES

21.-24. maj, Rom (IT)
www.ifhp.org

FYRAFTENSMØDE: DEN REGIONALE BY

26. maj, Nordjylland
www.byplanlab.dk

FYRAFTENSMØDE: DEN REGIONALE BY

28. maj, Fyn
www.byplanlab.dk

JUNI

INDIA TEN CITIES' PROJECT

1- 30. Juni, Pune,
Maharashtra, (IND)
www.ifhp.org

NYE BYRUM

11. juni, Aalborg
www.byplanlab.dk

FYRAFTENSMØDE: DEN REGIONALE BY

11. juni, København
www.byplanlab.dk

Det koster 1200 kr. om året at annoncere i kalenderen i Byplan Nyt. Kontakt redaktionen for yderligere information.

Fyraftensmøder om den regionale by

Som optakt til efterårets byplanmøde om 'den regionale by' holder Dansk Byplanlaboratorium en række laboratoriesamtaler landet over. Med afsæt i en række konkrete cases vil vi diskutere den regionale by's betydning, ved at sætte fokus på netværksbaseret byledelse, værdien af bysamarbejde og nogle af de udfordringer, der er i varetagelsen af fælles regionale interesser.

Møderække

—

Nordjylland den 26. maj

'Den regionale bys dynamoer'
— hvorfor giver det mening at samarbejde?

Fyn 28. maj

'Den funktionelle regionale by'
— Samarbejde om hvad?

København den 11. juni

'Den regionale kommune'
— En vækststrategi på tre klinger.

Find mere information om fyraftensmøderne og foromtale til årets byplanmøde på Dansk Byplanlaboratoriums hjemmeside byplanlab.dk

